

gk/17.10.2008

Referat fra forskningsseminar: Ny kunnskap om Den kulturelle skolesekken

Tid og sted: fredag 26. september 2008 kl. 0930-1600, ABM-utvikling

Moderator: Rolf Engelsen, Norsk kulturråd

Åpning av seminaret

Statssekretær Halvard Ingebrigtsen (Kultur- og kirkedepartementet, KKD) framhevet viktigheten av at barn og unge får møte kunst og kultur gjennom skolesekken:

- kunst og kultur har en verdi i seg selv, men gir også resultater utover selve kunstopplevelsen
- i et rikt materiell samfunn er det viktig med fokus på de verdiene som kunst og kultur er døråpnere for
- mangfoldsåret åpner opp for et videre perspektiv for formidling av dette i skolen
- viktig at det er profesjonell kunst og kultur som formidles til barna gjennom DKS
- erfaringer og evaluering av DKS i forhold til målsetningene er viktig.

Politiske hovedspørsmål knyttet til DKS:

1. Hvilken plass har DKS i skolehverdagen?
2. Hvordan virker den for eleven?
3. Hvordan virker den for læreren?
4. Hva skjer i møtene mellom kunsten og den enkelte elev?

Den internasjonale oppmerksomheten som skolesekken får, gir økt oppmerksomhet for forskningsresultatene. Det er viktig med mer penger til DKS. Og det er viktig å utvikle DKS til å bli enda bedre!

Evaluering av forsøk med DKS i videregående skole

Forsker Heidi Haukelien, Telemarksforskning presenterte resultater så langt i evalueringsprosjektet hun og Bård Kleppe holder på med. Hovedinntrykket så langt er at DKS er en suksesshistorie. De har foreløpig ikke gjort noen undersøkelser ut fra elev-perspektivet. *(Se PowerPoint-presentasjon i egen fil)*

Forskerkollega Bård Kleppe presenterte spørreskjemaet de skal bruke (Questback) og problemstillinger i forbindelse med spørreundersøkelsen: hvordan skal undersøkelsen distribueres blant elevene (e-postutsendelse eller info til webskjema)?

Mulige spørsmål til elevene: Hvordan opplever elevene DKS (tilbudet, organisering, tidsbruk)?

Kommentarer til Telemarksforskning

Forsker Erik Henningsen, NIBR kom med kommentarer og innspill til Telemarksforskning sitt prosjekt.

(Se egen fil med Henningsens manus)

Noen punkter:

- Hva slags identitetsprosjekt er det som danner bakteppe for DKS og andre kulturpolitiske satsninger?
- Er ikke tanken om nasjonsbygning litt gammeldags? Nasjonen som et forestilt fellesskap blir ikke ferdig bygget: Det vil alltid være vedlikeholdsarbeid.

- De symbolene vi forstår som fellesskap endres over tid. Kulturpolitikken har en særlig viktig rolle.
- Vi definerer oss selv som et forestilt fellesskap Gjennom kulturpolitiske uttrykk: Staten sier dette er oss, slik skal det være
- Etter 1990: Globalisering konstruktiv og identitetsgivende kraft. Mangfold: hovedmotiv
- Mangfoldsåret: både-og ”offisiell nasjonalisme”. På kort sikt: mer splittende enn forenende for folket? (refererte til Brochmanns Innvandringens historie)
Kunstnere og kulturarbeidere vil kanskje ha seg frabedt fra å representere ”det kulturelle mangfold” og i stedet være enkeltindivider
- Bort fra harmoni-synet (Unesco). Richard Sennets beskrivelse av det mangfoldige samfunn som et dystert og disharmonisk system er berikende for flokkelen. Vi modnes og blir bedre mennesker!
- Skoleungdom er den gruppa som har best mangfoldserfaring. Dersom mangfoldsprosjektet skal lykkes i vid forstand, må en henvende seg til denne delen av befolkningen!

Kommentarer fra noen av de berørte fylkene

Anne Tone Hagland (Vest-Agder) kjente seg igjen i problemstillingene til Telemarksforskning:

- Skolene leter etter forankring i fagplanene. Sterkere tradisjon i videregående for å være fagforankret. Lærere har mer erfaring med å være fagforankret
- Mer fraksjonerte pga skolestørrelse
- Ønsker at skole og kultur på nasjonalt nivå snakker mer sammen
- Ønsker implementering fra toppen
- Ønsker mer forankring i den generelle delen, ikke bare forankring i fagplanene

Charlotte Espeland (Hordaland):

- Timetelling dukker opp (særlig de som er under oppsyn fra Fylkesmannen)
- Ikke lov å bruke timer fra den generelle delen av læreplanen
- Stor vekt på kompetanseheving for lærerne (nesten like mye som det elevene får), vil at lærerne skal bruke det også ellers i undervisningen.
- Lettere å få det inn i studieforbereende fag
- Lærerne vil ha kvalitet, profesjonalitet
- Utfordringene er også knyttet til kommunikasjon innad i skolen (særlig de store skolene)

Kommentarer og innspill fra salen:

- Vi må ikke skille mellom aktivitet, opplevelse og læring. Læringsopplevelsen er med i det helhetlige situasjonen
- Kunstopplevelsen er uforutsigbar, men ikke forutsetningsløs
- Vi er på en arena der skolen bestemmer innholdet, men ikke detaljene
- DKS kan være en brekkstang ift oppdragelsesprosjektet – det er ikke de enkelte målene i læreplanene som er de viktigste
- Hvem skal drifte DKS-en i videregående? Leverandør og skoleeier er den samme
- Etterlyser konkrete funn? ”Suksesskriteriene” Hva har Telemarksforskning funnet ut? Telemarksforskning skulle begynt med elevene først, først da er vi i gang
- Tilsvaret fra Telemarksforskning: Måtte begynne i den andre enden (pga tillit, tilgang, osv). Suksessen kan blant annet begrunnes med godt samarbeid skole og

kultursektoren i de tilfellene de har studert. Selv om det er en suksesshistorie så langt, har vi ingen garanti for dette om et par år. Og: Harmonimodell er ikke målet!

- Vedr fagenhet for videregående: er ikke spørsmål om at opplæringsetaten ikke vil, men mer å avklare hva skal vi inn på? Innspill til Hordaland: ikke bare bruke norskfaget som inngang og forankring. Gjerne yrkesfaglig!
- PISA-spøkelset lurer, integrering av grunnleggende ferdigheter i alle fag. Framheve den grunnleggende delen i Læreplanverket
- Å skille mellom dannelse og kunnskap tjener ikke noen. Pass på å ikke begynne forskningen med en usunn dikotomi!
- Hvem har definisjonsmakt? Kvalitet, fagplaner, ”kunstens autonomi”
- Diskusjonen om kunstens autonomi skal vi alltid ha og passe oss for å alltid forankre kunsten i fagplanene. Viktig å samarbeide arenaene i mellom. Finne møtepunkter
- Hvilket ansvar (myndighet) har Fylkeskommunene egentlig hvis opplæringsavdeling og skole ikke vil? Hvem har ansvaret for å gjennomføre det som står i Stortingsmeldinga? Hvilke sanksjonsmuligheter har vi?

Oppsummering/avrunding

Kommentar på innspillene fra statssekretæren

- Kan godt være at den retoriske debatten er preget av dette med bare fokus på grunnleggende ferdigheter. Kunstens autonomi. Alt dette er løsbart.
- Lære en del av de fylkene som har lyktes
- Kvalitet: mange definisjoner, eleven, skolen, kunstneren
- Behov for erfaringsseminar ganske raskt. Fellesmøte opplæring og kultur/kunst
- Viktig å finne lokale løsninger. Men mye ligger i hvordan KKD og KD kan samarbeide om dette. Samarbeidet mellom Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa (KSS), DKS-sekretariatet og Udir også viktig

Sekretariatet

- Dette forskningsseminaret er det første på lang tid av noe mer som kommer
- Forskningsstrategi i samarbeid med KSS er i gang

Veien videre: Den kulturelle skolesekken og forskning

Forsker Ellen Aslaksen, Norsk kulturråd (*se PowerPoint-presentasjon i egen fil*)

Forskningsentusiast i kulturfeltet: mange gode ting i DKS.

Til tross for alt dette gode: Problemstillinger i det konkrete møtet!

Har vi mistet barnet av synet? (når vi hele tiden tenker kompetansemål)

Hvordan bestille kunnskap? Mange måter å gjøre det på.

Kunstlivet er overlesset av evalueringer

Evalueringer: forskningsbidrag nr 1. (nærlesninger: prosjekter i fokus)

Mange evalueringer har en tendens til å bli for nære

Det doble blikket: forskningsbidrag nr 2 – Dks og landskapet (eks Henningsens bidrag)

Problematisere suksess

Etablere rom for refleksjon, undring og distanse

Grunnlaget for DKS (Stortingsmelding nr 8): veldig ambisiøs!

Behov for bred faglig tilnærming

Jamfør ”kulturelt mangfold” (Henningsens presentasjon): *Mine* kunnskaper om skole og min begrepsforståelse for kunst er helt ubrukelige i forhold til den skolehverdagen mine barn lever i.

Hvilken kunnskap er det mulig å be om? Skal vi ha en kunnskapsproduksjon som bekrefter våre forestillinger om det gode i kunsten? Eller reflektere, undre,..(jf det Henningsen nevnte)

Kunnskap om kulturpolitikk

- Behov for klargjøring og nytenkning omkring kunnskapsproduksjon og politikktutvikling i kultursektoren
- Grunnforskning, anvendt forskning, dokumentasjon, evaluering, konsulentvurderinger?
- Stimulere forskning som kan bidra til nytenkning og nyansering omkring kulturens rolle i dagens samfunn

Kunnskapsbehov i DKS – sett fra vår synsvinkel

Tone Kolaas, fylkeskultursjef i Oppland (se PowerPoint-presentasjon i egen fil)

- Bakgrunn for våre erfaringer: Oppland har drevet med formidling i hele læringsløpet lengre enn de fleste (barnehage, grunnskole, videregående skole – lenge før DKS ble opprettet)
- Når barn i løpet av læringsløpet får oppleve så masse i løpet læringsløpet, hva gjør dette med elevene? Hvordan påvirker det elevene over tid?
- Går vi retning en skolesekk-kunst tilpasset skolen, el en mangfoldskunst?
- En kontinuerlig utviklingsprosess

Ulrika Bergroth Plur, Rikskonsertene

RK har lang fartstid for formidling av musikk i skolene (40 år siden første skolekonsert i Norge). Forskningsbehov:

- Hva har det betydd for det norske folk? Kulturbevissthet i det norske folk? Viktig å få systematisert erfaring av hva som skjer i skolen
- Store forandringer i løpet av 40 år: monologiske opplevelser. Helt annerledes samfunn i dag, inkl det flerkulturelle -> hva gjør dette med opplevelsen?

Forskning er viktig for å få hjelp til å ta fornuftige, reflekterte, politiske, læringspsykologiske osv valg. Retter blikket framover.

Noen undersøkelsesområder/innfallsvinkler:

- **Barnet/elevens plattform** for hans/hennes opplevelse og evne til tilegne seg kunst
- Foreldre/kulturell/nasjonell bakgrunn: Gjør det en forskjell el. er det en myte?
- **Skolens** generelle holdning, lærerens holdning
- Kunstens koder, skolens koder
- Hvilken rolle spiller **de estetiske fagene** i skolen for hvordan opplevelsen blir?
- **Utøvernes** identifisering av skolens prosjekt i forhold til læreren og i forhold til skolens læringsplan, skolens koder

- Hva skal til for at smalere kunsttilbud skal kunne tas i mot? ”Barn er i utgangspunktet åpne for alle typer inntrykk”: hva er det som skjer når barnet lukker seg? Hva gjør at noen opplevelser går inn
- Formidlingsmåte, mangel på kompetanse, holdninger
- **Elever som kulturverter**: hvilke innvirkninger får det for opplevelsen?
- **Betydningen av elevens egenaktivitet**
- Ikke bare forske på leveransen i selve skolen

Hvilken effekt har DKS som dannelsesprosjekt (ift eleven, skolen, nasjonen, musikklivet)

Se DKS med det doble blikket, i landskapet.

Den indre utviklingen som ikke kan måles: Ikke alt kan måles, men det er like viktig!

Fins det noen fellesparametre for kvalitet? Må sette DKS i en helhet. Viktig å koordinere oss aktørene i mellom.

Det holistiske mennesket: Refererte til Dagbladet om Pisa-undersøkelsen og finske barn: ”Flinke og ulykkelige”

Ådne Sekkelsten, Norsk scenekunstbruk

(Se manus i egen fil)

Rolf Olsen, Vestfold fylkeskommune

(se PowerPoint-presentasjon og manus i egne filer)

Avslutning (plenumsdiskusjon)

Noen innspill og momenter:

- Behov for å måle effekten av DKS. Har det en læringseffekt? Hva er læring? Bli de kreative? Når vi målene våre? Mer forskning om effekten er helt nødvendig!
- Hva er viten? Hvilke barn deltar? Behov for forskere på praksisfeltet (men ikke bare telle og måle)
- Kunst er i bevegelse. Alltid behov for forskning, og den må: 1) Deles, 2) Være kontinuerlig og 3) Vise mangfold
- Bekymring for å miste barnets rett til å utvikle seg (jf det holistiske synet), det er noe som ikke er målbart
- Oppdraget i stortingsmeldinga er klar: vi skal lage en forskningsstrategi og 1 mill kroner er avsatt. DKS er kultursektorens initiativ, men det er behov for samarbeid med alle departementene (særlig KD).
- Viktig å hente erfaringer fra noen andre praksisfelt og utvikle forskningsstrategier. Bli enige om en metodikk (bruke for eksempel Forskningsrådet og Kulturrådet).
- Undersøkelse av kunstens utviklingspotensiale i skolen. Dette er ikke noe mystisk og umulig forskningsfelt. Redskapene er der!